T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/327
KARAR NO : 2025/331
KARAR TR : 05/05/2025

ÖZET: 2022 yılına ilişkin olarak ... tarafından belirlenen nema oranının düşük olduğu iddiasıyla, söz konusu oranın yeniden değerlendirilerek daha yüksek oranda uygulanması istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE, görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : ... Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
Vekili : Av. O. O
Davalı : ... (O. Y. K)
Vekili : Av. T. K

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili,O.Y.K (...) üyeliğine ilişkin olarak, kurumun 63. Olağan Genel Kurulu ile 2022 yılı için %90,1 oranında belirlediği nemanın, son bir yıl içerisinde yaşanan ekonomik gelişmeler, ... iştiraklerinin büyüme oranları, üyelerden yapılan aidat kesintileri ve kurum yatırımları dikkate alındığında düşük ve yetersiz kaldığını, önceki yıllara nazaran nema oranında yaşanan düşüşe rağmen **hesaplama** yöntemine dair şeffaf ve anlaşılır herhangi bir açıklama yapılmadığını, nemanın hangi kıstaslara göre hesaplandığının üyelerle paylaşılmadığını, kurumun kamuoyuna sunmadığı hesaplama yönteminin üyeler nezdinde belirsizlik ve mağduriyet yarattığını, yüz binlerce üyenin ekonomik hakkını ilgilendiren bu konuda resmi ve denetlenebilir bir hesaplama yöntemi açıklanmadığı için mevcut nema oranının gerçeği yansıtmadığını ileri sürerek, 2022 yılı için belirlenen nema oranının yeniden tespiti istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Ankara 20. Asliye Hukuk Mahkemesi 23/01/2024 tarih ve E.2023/250, K.2024/6 sayılı kararı** ile uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle 6100 sayılı Kanun'un 114/1-b ve 115/. maddeleri gereğince dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermiş, taraflarca istinaf edilmemesi üzerine karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...HMK'nun 114./1-b maddesinde yargı yolunun caiz olmasının dava şartı olarak düzenlendiği, reesen mahkeme hakimince göz önünde tutulması gereken hususlardan olduğu anlaşılmıştır.*
>
> *Öncelikle yargı yolunun caiz olup olmadığının ön mesele olarak incelenmesi ve çözümlenmesi gerekmiştir.*
>
> *... (Ordu Yardımlaşma Derneği) 1962 yılında 205 sayılı Kanun ile kurulduğu, üyelerine*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden qTbfhC6 - y6IcPNT - EnJBg1T - 8GpIuA= ile erişebilirsin

Özel Hukuk Hükümleri kapsamında bir kısım sosyal güvenceler sağlayan emekli fonu niteliğinde bir kuruluş olduğu, 205 sayılı Kanunun 1/2. Fıkrasında bu kurumun özel hukuk hükümlerine tabi olduğu belirtilmiş ise de bu düzenlemenin kurumun 3. Kişi konumundaki gerçek ve tüzel kişiler ile olan münasebetlerini düzenleyen bir husus olduğu kurumun kendi mensupları ile olan ilişkilerinin kamu hukuk çerçevesinde değerlendirilmesini kapsamadığı, davacı derneğin kendi üyesi ve aynı zamanda ... üyesi olan mensupları temsilen iş bu davayı açtığı, ... üyelerine 2022 yılında ödenecek nemanın Genel Kurulca belirlenen oranının yeniden tespitinin istenildiği, ödenecek nema oranının belirlenme işleminin İdari işlem niteliğinde olduğu, işlemin iptalinin ve oran belirlemesine yönelik davanın da İdari dava niteliğinde olduğu ve İdari yargıda görülmesi gerektiği, bu hususta yerleşmiş Bam ve Yargıtay kararlarının bulunduğu, (Ankara BAM 25. HD'NİN 24/10/2018 tarih 2018/2687 esas ve 2018/1585 sayılı kararı, Ankara BAM 25. HD'nin 29/06/2021 tarih 2020/734 esas ve 2021/1163 sayılı kararı, ve bu kararın onanmasına ilişkin Yargıtay 4 HD'nin 27/10/2021 tarih ve 2021/20778 esas 2021/7741 sayılı kararı) üyelerin ... 'a karşı açtığı ... ödemeleri ile ilgili işlem iptallerine ilişkin İdare Mahkemelerince verilen yine BİM ve Danıştay tarafından verilen kararlarında bulunduğu, (Ankara BİM 10. İdari Dava dairesinin 2020/3268 - 2490 ve 19/11/2020 tarihli kararı, Ankara BİM 12. İdari dava dairesinin 2019/1259 - 1658 E/K sayılı 03/10/2019 tarihli kararı vb.) Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 1998/9 esas ve 1998/11 karar sayılı 8.5.1998 tarihli Askeri Yüksek İdare Mahkemesini görevli kılan kararı, yine davalı cevap dilekçesinde bahsi geçen Ankara 5. İdare Mahkemesinden verilen 17/09/2020 tarih 2019/1542 esas ve 2020/1188 sayılı kararı, Ankara 1. İdare Mahkemesinin 08/10/2020 tarih 2021/652 - 1733 E/K sayılı kararı ve benzer nitelikli kararlarda dikkate alındığında önce Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde sonra Anayasa Değişikliği sonrasında da İdare Mahkemelerince ... ile üyelik ilişkisinden kaynaklı davaların İdari Yargıda görüldüğü, nema oranı belirlenmesi ile ilgili uyuşmazlığın çözümünde kamu hukuku ilkelerinin gözetilmesi gerektiği kesin kanaatine varıldığından yargı yolunda hataya düşüldüğü, İdari Yargı da uyuşmazlığın görülmesi gerektiği dava şartının gerçekleşmediği anlaşıldığından usulden davanın reddine karar verilmesi yasal görülmüş bu gerekçe ile aşağıdaki hükmün tesisi yasal görülmüştür."

3. Davacı vekili, bu kez aynı istemle **idari**yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Ankara 14. İdare Mahkemesi 22/05/2024 tarih ve E.2024/786 sayılı kararı** ile, davanın adli yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için öncelikle ... 'ın hukuki statüsünün ve aldığı kararların hukukiniteliğinin netleştirilmesi gerekmektedir.

... (O.Y.K), 205 sayılı yasa ile 1962 yılında kurulduğu, ... 'ın Milli Savunma Bakanlığı'nın ana hizmetlerine ilişkin bir görev üstlenmediği, 205 sayılı O.Y.K Kanunu ile üyelerine kanunda düzenlenen sosyal yardımları ve hizmetleri sağlamak amacıyla kurulduğu, özel hukuka tâbi bir kuruluş olduğu, Milli Savunma Bakanlığı ile arasında hiyerarşik ilişki veya vesayet bağının olmadığı, ... 'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından denetlenmediği, denetiminin kendi organı olan Denetleme Kurulu tarafından gerçekleştirildiği, ... 'ın organlarının oluşumunda Milli Savunma Bakanı'nın sınırlı bir yetkiye sahip olduğu, Milli Savunma Bakanı'na ... 'ın üyelerini atama ve azletme gibi üstün yetkiler verilmediği, Milli Savunma Bakanlığı teşkilat yapısında ... 'a, Bakanlığa bağlı birimler arasında yer verilmediği; 205 sayılı Kanun'un 18. maddesinde, ... 'ın gelirlerinin üyelerinin aylıklarından yapılan kesintilerden, kurum mevcutlarının işletilmesinden elde edilen gelirlerden ve yapılan bağışlardan oluştuğu belirtildiğinden ... 'ın kamu kaynağı kullanmadığının açık olduğu; genel, katma veya özel bütçeden herhangi bir pay almadığı, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda kamu bütçesi içinde yer alan kurumların Kanun'a ekli cetvellerle sayma suretiyle belirtildiği ve

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden qTbfhC6 - y6IcPNT - EnJBg1T - 8GpIuA= ile erişebilirsin

ekli cetvellerde belirtilen kurum ve kuruluşlar arasında ... 'ın yer almadığının görüldüğü, 205 sayılı Kanun'un 1. maddesinde de açıkça yer verildiği üzere ... 'ın özel hukuk hükümlerine tâbi, mali ve idari bakımdan özerk bir tüzel kişi olduğunun belirtildiği, aynı Kanun'un 33. maddesinde de ... 'ın ticaret şirketi gibi faaliyette bulunmasına ilişkin düzenlemeye Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yer verildiği, bu durumun Kanun koyucunun ... 'ın kuruluşundan itibaren bir ticari şirket gibi faaliyette bulunmasının amaçladığını gösterdiği, ... 'ın, mevcutlarının işletilmesi ve kuruluşun yapacağı hizmetler için bir ticaret şirketi gibi faaliyette bulunduğu, ... 'ın 26.07.1962 tarihinde Ankara Ticaret Odasına 11267 sicil numarası ile kayıt yaptırdığı, 6012 sayılı Türk Ticaret Kanunu gereğince basiretli bir tacir olarak hareket etme yükümlülüğü altında olması, özel hukuk hükümlerine tâbi olan ... 'ın rekabet hukuku açısından diğer özel hukuk hükümlerine tâbi şirketlerle eşit koşullara tâbi olması gerektiğinden ... 'ın bir özel hukuk tüzel kişisi olarak nitelendirilmesi gerektiği açıktır.

Bu bağlamda; özel hukuk hükümlerine tabi bir kuruluş olan ve özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olan Ordu Yardımlaşma ve Dayanışma Kurumu (...) tarafından, 2022 yılı nema oranının belirlenmesine ilişkin Genel Kurul kararının özel hukuk ilkeleri gözetilerek alındığı ve idari işlem niteliği taşımadığı anlaşıldığından, uyuşmazlığın adli yargı mercilerince çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır..."

5. Ankara 14. İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için idari yargı dava dosyasının aslı ve adli yargı dava evraklarının sureti Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 03/01/1961 tarihli ve 205 sayılıO.Y.K Kanunu'nun *"Kuruluş"* başlıklı 1. maddesi şöyledir :

"Milli Savunma Bakanlığına bağlı olmak ve Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına bu kanunda yazılı sosyal yardımları sağlamak ve merkezi Ankara'da bulunmak üzere (O.Y.K) teşkil edilmiştir.

Kurum, bu kanun ile hususi hukuk hükümlerine tabi olup, mali ve idari bakımdan muhtar ve hükmi şahsiyeti haiz bir teşekküldür."

7. 205 sayılı Kanun'un "*Kurumun Organları*" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Kurumun organları şunlardır:
a) Temsilciler Kurulu,
b) Genel Kurul,
c) Yönetim Kurulu,
d) Denetleme Kurulu,
e) Genel Müdürlük."

8. 205 sayılı Kanun'un *"Kurumun üyeleri:"* başlıklı 17. maddesi şöyledir :

"Kurumun üyeleri (Daimi ve geçici) aşağıda gösterilmiştir.

a) (Değişik: 26/6/1996 - 4148/1 md.) Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında görevli bilumum muvazzaf subay sözleşmeli subay, askeri memur, astsubay, sözleşmeli astsubay ve uzman jandarmalar ile emekli maaşı sistemine giren üyeler ve ölümleri halinde sisteme devam etmek isteyen eşleri Kurumun daimi üyeleridir.

b) Uzman erbaşlar ile Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Kumandanlığı teşkilatında,O.Y.K ve bu Kurumun sermayesinin % 50 sinden fazlasına sahip olacağı veya iştirak edeceği şirketlerde çalışan bilümüm maaşlı ve ücretli memur ve müstahdemlerden arzu edenler Kuruma daimi üye olabilirler.

c) Muvazzaflık hizmetini yapmakta olan yedek subaylar ve yedek astsubaylar Kurumun geçici üyeleridir.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden qTbfhC6 - y6IcPNT - EnJBg1T - 8GpIuA= ile erişebilirsin

(Ek: 26/6/1996 - 4148/1 md.) Geçici üyelikten daimi üyeliğe geçenler, Kurumca belirlenecek usuller dahilinde hesaplanacak aidat farkını nemaları ile birlikte ödemek şartıyla, geçici üyelikte geçen süreleri ile daimi üyelik sürelerinin birleştirilmesini isteyebilirler."

9. 205 sayılı Kanun'un *" Kurumun gelirleri"* başlıklı 18. maddesi şöyledir :

"(Değişik : 25/6/2009 - 5917/13 md.)
Kurumun gelirleri;
a) (Değişik:1/7/2022-7417/4 md.) Aylık (ek gösterge dâhil), taban aylığı ve kıdem aylığı toplam tutarına, en yüksek Devlet memuru aylığı (ek gösterge dâhil) brüt tutarının,
1) Ek göstergesi 8400 ve daha yüksek olanlar için % 240'ının,
2) Ek göstergesi 7800 (dâhil) - 8400 (hariç) arasında olanlar için % 200'ünün,
3) Ek göstergesi 7000 (dâhil) - 7800 (hariç) arasında olanlar için % 180'inin,
4) Ek göstergesi 5400 (dâhil) - 7000 (hariç) arasında olanlar için % 150'sinin,
5) Ek göstergesi 3600 (dâhil) - 5400 (hariç) arasında olanlar için % 130'unun,
6) Ek göstergesi 2800 (dâhil) - 3600 (hariç) arasında olanlar için % 70'inin,
7) Diğerlerine % 40'ının,
ilave edilmesi suretiyle bulunan matrah üzerinden; muvazzaf subay ve astsubay, sözleşmeli subay ve astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlar için % 10 oranında, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı kadrolarında çalışan memur ve sözleşmeli personel için % 10 oranında, yedek subaylar ve yedek astsubaylar için % 5 oranında yapılan kesintilerden,
b)O.Y.Knda veya bu Kurumun % 50 sermayesinden fazlasına sahip olduğu veya iştirak ettiği şirketlerde çalışanlardan daimi olarak Kurum üyesi olmayı kabul edenlerin sigorta primine esas aylık ücretlerinden % 10 oranında yapılan kesintilerden,
c) Kurum mevcutlarının işletilmesinden elde edilen gelirlerden,
d) Gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılan her türlü nakdi ve ayni menkul ve gayrimenkul bağışlarından,
e) (a) ve (b) bentlerinde sayılan daimi üyelerden Konut Ön Biriktirim Fonundan yararlanmak isteyenler için (a) ve (b) bentlerinde belirtilen matrahlar üzerinden % 10 oranında yapılan ek kesintilerden,
oluşur. Askeri hâkim ve savcılar için yapılacak kesinti tutarı, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununa ekli (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinde belirlenen ek göstergeler esas alınmak suretiyle, bulundukları rütbe, derece ve kademelere göre (a) bendinde belirtilen ödeme unsurları üzerinden hesaplanan miktara göre tespit olunur."

10. 205 sayılı Kanun'un "*Kurumun yapacağı yardımlar"* başlıklı 20. maddesi şöyledir:

"Kurumun üyelerine veya ölümleri halinde mirasçılarına yapılacak yardımlar şunlardır.
a) Daimi üyelere bir defaya mahsus olarak yapılacak toptan yardımlar şunlardır:
(1) Emeklilik yardımı,
(2) Malüliyet yardımı,
(3) Ölüm yardımı.
(4) (Ek : 26/6/1996 - 4148/3 md.) Konut Ön Biriktirim Fonundan yararlanmak isteyenlere verilecek ve kullanım ve yönetim usulleri Genel Kurulca belirlenecek Konut Edindirme Yardımı.
b) Geçici üyeler: (Aidat kesildiği müddetçe)
(1) Malüliyet yardımı,
(2) Ölüm yardımı,
c) (Ek : 26/6/1996 - 4148/3 md.) Emekli maaşı sistemine giren üyelere yapılacak yardımlar ise şunlardır:
(1) Emekli maaşı,
(2) Ölüm yardımı."

11. 205 sayılı Kanun'un 21. maddesinin ilgili kısmı şöyledir :

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden qTbfhC6 - y6IcPNT - EnJBg1T - 8GpIuA= ile erişebilirsin

"(Değişik : 25/4/1985 - 3184/1 md.)

En aza 10 yıl müddetle Kurumda üye olarak bulunduktan sonra, görevli oldukları kuruluşlardan herhangi bir sebeple ayrılmak suretiyle üyeliği sona eren daimi üyeler emeklilik yardımından faydalanırlar.

(Ek : İki, üç, dört, beş, alt, yedi, sekiz, dokuz ve onuncu fıkralar 26/6/1996 - 4148/4 md.)

Birinci fıkraya göre emeklilik yardımına hak kazanarak görevli oldukları kuruluşlardan herhangi bir sebeple ayrılan üyeler isterler emeklilik yardımının 1/4'ünü veya 2/4'ünü veya 3/4'ünü yahut tamamını Kurumda bırakarak Emekli Maaşı Sistemine girebilirler.

26 ncı maddenin (a) fıkrasına göre tam ve daimi maluliyet yardımından yararlanacak üyeler; emeklilik yardımlarının 1/4'ünü veya 2/4'ünü veya 3/4'ünü yahut tamamını Kurumda bırakmak suretiyle Emekli Maaşı Sistemine girebilirler. 26 ncı maddenin (b) fıkrasına göre kısmi maluliyet yardımından yararlanan üyeler, emeklilik yardımından yararlanabilmeleri durumunda emeklilik yardımının 1/4'ünü veya 2/4'ünü veya 3/4'ünü yahut tamamını Kurumda bırakmak şartıyla Emekli Maaşı Sistemine girebilirler.

...

Emekli maaşı sisteminde bulunanlar, sistemdeki 1/4, 2/4, 3/4 veya tam olan iştirak paylarının, bu dilimlerden birinde bulunacak şekilde, o yıldaki kendi emsali birikiminin esas alınarak indirilmesini veya yükseltilmesini isteyebilirler. Dilim indirim hakkı sadece bir kez ve sisteme girişten itibaren en az üç yıl geçtikten sonra kullanılabilir. Dilim yükseltme hakkı ise, yılda bir kez kullanılabilir.

...

Sistemde bulunan üyelerin, sisteme girişlerinden itibaren üç yıl geçtikten sonra rezervlerini alarak ayrılabilmeleri mümkündür. Ancak, sistemden çıkanlar bir daha sisteme kabul edilemezler.

Sistemden çıkış müracaatları her yılın Aralık ayında yapılır ve sistemden çıkış, müteakip olağan Genel Kurul toplantısından sonra gerçekleştirilir.

Sistemden ayrılan üyelerin hakları, sahibi bulunduğu rezerv kendisine ödeninceye kadar devam eder."

12. 205 sayılı Kanun'un 24. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 26/6/1996 - 4148/6 md.)

Emeklilik yardımı, üyenin Kurumda geçen ve aidat ödediği süreye karşılık olarak, tasarruf pirimine yıllık % 5 teknik faiz oranı üzerinden hesaplanan miktardan ibarettir.

Üyelik süresinin hesabında ay kesirleri tam ay sayılır.

Emeklilik maaşı, üyenin Kurumda bıraktığı emekli yardımına göre hesaplanan yıllık % 5 faizden ibarettir."

13. 205 sayılı Kanun'un 29. maddesi şöyledir:

"(Değişik : 26/6/1996 - 4148/8 md.)

21, 24, 25 ve 26 ncı maddelerde yazılı yardımlar 11 inci maddenin (e) fıkrası gereğince hazırlanacak teknik bilançoya göre, Kurumun mali durumu müsait görüldüğü takdirde, Yönetim Kurulunca tesbit edilecek esaslara göre artırılabilir. Ancak, Yönetim Kurulunun artırma yapılması hakkındaki kararları Genel Kurulun tasdiki ile tekemmül eder.

Emekli Maaşı Sistemine giren üyeye, Genel Kurulun tasdikinden sonra sağlanan artırımın yarısı maaşına, yarısı rezervine eklenir. Ancak, üyenin talebi halinde maaşa eklenecek miktar, kısmen veya tamamen üyenin rezervine eklenebilir."

14. 205 sayılı Kanun'un "*Kurumun mevcutlarının işletilmesi ve kurumun yapacağı hizmetler*" başlıklı 33. maddesi şöyledir:

"Yönetim Kurulu, Kurumun maksat ve gayesinin tahakkuk ettirilmesi ve mevcutlarının işletilmesi ve nemalandırılması maksadiyle:

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden qTbfhC6 - y6IcPNT - EnJBg1T - 8GpIuA= ile erişebilirsin

a) Menkul ve gayrimenkul mallar iktisap ve her türlü esham ve tahvilat mubayaa etmeye,

b) Lüzumlu ve faideli gördüğü takdirde her nevi şirketleri kurmaya ve gerek bunlara ve gerekse kurulmuş bulunanlara iştirake ve bunların hisse senetlerini veya ortak paylarını satınalmaya,

c) Lüzumunda uhdesinde bulunan her türlü menkul ve gayrimenkul mallarla, satınaldığı hisse senetlerini, tahvil veya ortaklık paylarını satmaya veya başkalarına devretmeye veya bunları rehin veya ipotek etmeye,

d) Her nevi karşılıklı veya karşılıksız istikrazlarda bulunmaya,

e) Lüzumunda Kurum, alacaklarını teminen kendi lehine rehin ve ipotek tesis etmeye,

f) Kurumun daimi üyelerine mesken inşaatı için gayrimenkul ipoteği karşılığında 20 seneye kadar vadeli ve faizli krediler açmaya,

g) Kurumun daimi üyelerine veya bunların kuracakları kooperatiflere ait arsalar üzerinde meskenler inşa etmeye ve bunları peşin veya ipotek karşılığında 20 seneye kadar vade ve faizli taksitle, kendilerine satmaya,

h) (Değişik : 26/6/1996 - 4148/9 md.) Daimi üyeleri mesken sahibi yapmak maksadıyla, Konut Ön Biriktirim Fonu kurmaya, arsalar almaya ve bu arsalar üzerinde meskenler inşa etmeye veya bu maksatla mubayaa edeceği gayrimenkulleri, peşin veya ipotek karşılığında 20 seneye kadar vade ve faizli taksitle kendilerine satmaya,

i) Ordu pazarları, ordu evleri, ordu gazinoları, ordu talebe yurtları ve bu gibi, Kurumun daimi üyelerinin her türlü sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli teşebbüslerde bulunmaya,

k) Lüzum hasıl olursa, özel okullar açmaya ve daimi üyelerin tahsil çağındaki çocuklarının da tahsillerinin temini için yurt içi, yurt dışı tahsil ve staj bursları vermeye,

l) Mevcutlarından bir kısmını, iktisaben inkişafa mazhar olan en uygun yerlerde ve en fazla varidat temin edecek şekilde satın alınacak veya yaptırılacak gayrimenkullere tahsis etmeye,

m) Daimi üyelere borç vermek maksadiyle ikraz fonu tahsis etmeye yetkilidir"

15. 205 sayılı Kanun'un *"Kurumun muafiyetleri"* başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Kurumun muafiyetleri aşağıdadır:

a) Kurum, Kurumlar vergisine tabi değildir.

b) Kuruma yapılacak bağışlar, Kurumunun ne nam altında olursa olsun, üyelerine veya kanuni mirascılarına yapacağı yardımlar Veraset ve İntikal Vergisiyle Gelir Vergisinden,

c) Kurum, yapacağı her türlü muameleler dolayısiyle Damga Resminden,

d) Daimi ve geçici üyelerinden yapılacak aidat tevkifatı Gelir Vergisinden,

e) Kurumun her türlü gelirleri Gider Vergisinden,

muaftır."

16. 205 sayılı Kanun'un 37. maddesi şöyledir:

"Kurumun her çeşit malları ile gelir ve alacakları, Devlet malları hak ve rüçhanlığını haizdir. Bunlara karşı suç işliyenler, Devlet mallarına suç işliyenler gibi takibata tabi tutulurlar."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

17. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Muharrem ÜRGÜP, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/05/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idare mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyasının sureti ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden qTbfhC6 - y6IcPNT - EnJBg1T - 8GpIuA= ile erişebilirsin

ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

18. Raportör-Hakim Süleyman ARIDURU'nun, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

19. Dava,O.Y.Knun 63. Olağan Genel Kurul Kararı ile 2022 yılı için belirlenen %90,1 nema oranının iptali ile yeniden belirlenerek üye hesaplarına yansıtılması istemiyle açılmıştır.

20. 30 Mart 1327 tarihli Nizamname ile askeri İkraz Sandığı kurulmuş; 1 Mart 1961 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 205 sayılıO.Y.K Kanunu'nun geçici 1. maddesiyle anılan Nizamname yürürlükten kaldırılarak, adı geçen Sandığın mevcutları ile alacak ve borçları ... 'a devrolunmuştur.

21. 1961 Anayasası'nın 112. maddesinde bir kamu tüzel kişiliği olarak belirtilenO.Y.K, Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına sosyal yardım sağlamak amacıyla Milli Savunma Bakanlığına bağlı olarak kurulmuş; kuruluşuna ilişkin 205 sayılı Kanun'un 1. maddesinde, Kurumun, bu Kanun ile özel hukuk hükümlerine tâbi, mali ve idari bakımdan muhtar ve hükmi şahsiyeti haiz bir teşekkül olduğuna işaret edilmiştir.

22. 205 sayılı Kanun'un 20. maddesinde Kurum tarafından üyelerine: 1-Emeklilik yardımı, 2-Maluliyet yardımı, 3-Ölüm yardımı, 4-(4148 sayılı Kanun ile değişik) Konut Edindirme Yardımı yapılacağı ve ayrıca, emeklilik sistemine girenlere emekli maaşı bağlanacağı hükmüne yer verilmek suretiyle Kurumca üyelere sağlanacak sosyal yardımlar ile hizmetler belirlenmiştir. Kanun'un 21. maddesinin birinci fıkrasında en az 10 yıl müddetle Kurumda üye olarak bulunduktan sonra, görevli oldukları kuruluşlardan herhangi bir sebeple ayrılmak suretiyle üyeliği sona eren daimi üyelerin emeklilik yardımından faydalanacağı; birinci fıkraya göre emeklilik yardımına hak kazanarak görevli oldukları kuruluşlardan herhangi bir sebeple ayrılan üyelerin isterlerse emeklilik yardımının 1/4'ünü veya 2/4'ünü veya 3/4'ünü yahut tamamını Kurumda bırakarak Emekli Maaşı Sistemine girebilecekleri belirtilmiştir. Kanun'un 29. maddesinde ise 21. maddede yazılı yardımların 11. maddenin (e) fıkrası gereğince hazırlanacak teknik bilançoya göre, Kurumun mali durumu müsait görüldüğü takdirde, Yönetim Kurulunca tespit edilecek esaslara göre artırılabileceği, ancak, Yönetim Kurulunun artırma yapılması hakkındaki kararlarının Genel Kurulun tasdiki ile tekemmül edeceği hüküm altına alınmıştır.

23. Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında görevli tüm askeri personelin zorunlu üyeliğine dayanan Kurumun gelirleri, mevcutların işletilmesinden elde edilecek gelirler ve bağışlar ile üyelerin maaşlarından yapılan kesintilerden oluşmakta olup, 205 sayılı Kanun'un 35. maddesi ile, Kurumun bazı gelir ve muameleleri Gelir, Gider, Veraset ve İntikal Vergileri ile Kurumlar Vergisi ve Damga Resminden muaf tutulmaktadır. Ayrıca Kanun'un 37. maddesinde *"Kurumun her çeşit malları ile gelir ve alacakları, Devlet malları hak ve rüçhanlığını haizdir. Bunlara karşı suç işleyenler, Devlet mallarına karşı suç işleyenler gibi takibata tabi tutulurlar."* hükmüne yer verilmektedir.

24. Kanun koyucunun Anayasa'ya uygun olmak koşulu ile, kamusal ihtiyaçların gerekli kıldığı hallerde herhangi bir alanı yasal statü içine alarak bir kamu hizmeti tesis etmesi olanaklıdır. Nitekim, kanun koyucu tarafından, Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının diğer Devlet memurları gibi yararlanmakta oldukları Emekli Sandığı Kanunu ile sağlanan olanaklar

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden qTbfhC6 - y6IcPNT - EnJBg1T - 8GpIuA= ile erişebilirsin

yeterli bulunmayarak, T.C. Emekli Sandığının yardımlarını tamamlayıcı bir şekilde ve üyelerin kendi mali olanaklarıyla dayanışmaları ve bu suretle gelecek endişesinden kurtularak maddi ve manevi huzura kavuşmalarını sağlamak amacıylaO.Y.K Kanunu yürürlüğe konulmuş olup, bu amacın gerçekleştirilmesinde Kurumu kamusal hak ve yetkilerle donatan Kanunun, idare hukuku ilkelerine dayanan bir düzenleme olduğu anlaşılmaktadır.

25. Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, davalı konumunda bulunan ... 'ın Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına sosyal yardım sağlamak amacıyla kanunla kurulduğu, gerek teşkilat yapısı ve organlarının oluşumu ve gerekse Kanun ile verilen kamusal yetkiler, usul ve ayrıcalıklar göz önüne alındığında, tüzel kişiliği haiz bir *"kamu kurumu"* olduğunda, görevi ve hizmet verdiği konuların *"kamusal"* amaç taşıdığında kuşkuya yer bulunmamaktadır.

26. Diğer taraftan, üyelerin Kurumla olan ilişkileri yönünden hukuki durum incelendiğinde; üyeliğin Kanun ile zorunlu kılınması ve Kurumun da üyeleri için Kanunda belli edilen sosyal yardımları sağlamak ve kamusal nitelikli hizmetleri yerine getirmek amacıyla kurulmuş olması karşısında, bu ilişkinin idare hukuku ilişkisi olduğu açıktır.

27. Her ne kadar, 205 sayılı Kanun'un 1. maddesinde *"Kurumun, bu Yasa ile özel hukuk hükümlerine tabi"* olduğuna işaret edilmekteyse de; bu hüküm ile kanun koyucu tarafından, mevcutların işletilmesi ve nemalandırılması için iktisadi ve ticari alanda gösterilecek faaliyetlere esneklik kazandırılmak amacıyla ... 'ın üçüncü kişilerle arasında olan bu tür faaliyetleri yönünden özel hukuk hükümlerine tabi kılındığının anlaşılması gerekmekte olup, bu hususun, ... 'ın *"kamu kurumu"* niteliğine engel teşkil etmeyeceği doğal olduğu gibi, bu hükümden hareketle, bu Kanunda düzenlenen ve idare hukuku ilişkisi niteliği taşıyan *"Üye- Kurum"* ilişkisinin de özel hukuk hükümlerine tabi olacağı sonucuna ulaşmak olanaksızdır.

28. Dava konusu olay incelendiğinde; 2022 yılına ilişkin olarak ... Olağan Genel Kurulu tarafından %90,1 olarak belirlenen nema oranının düşük olduğu iddiasıyla açılan davada, 205 sayılı ... Kanunu'nun 24. ve 29. maddeleri uyarınca, üyelerin birikimlerine uygulanacak nema oranının Kurumun mali durumu doğrultusunda Yönetim Kurulu kararıyla belirlenip Genel Kurul onayıyla kesinleştiği, bu oranların belirlenmesinin Kurumun sahip olduğu kamu gücüne dayanan takdir yetkisi kapsamında ve tek yanlı idari usullerle gerçekleştirildiği, dolayısıyla dava konusu edilen nema oranının belirlenmesine ilişkin işlemin idari bir işlem niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

29. Yukarıda belirtilen tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde; gerek ... 'ın tüzelkişiliğe sahip bir kamu kurumu olması, gerek *"Üye-Kurum"* ilişkisinin idare hukuku kurallarına göre belirlenmesi ve gerekse ... 'ın kuruluş amacı olarak belirlenen hizmetleri yerine getirdiği sırada karar ve yürütme organlarınca, kamu gücüne dayanılmak suretiyle resen ve tek yanlı olarak tesis edilen işlemlerin idari nitelik taşıması karşısında, davanın görüm ve çözümünün idari yargının görevine girdiği sonucuna varılmıştır.

30. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Ankara 14. İdare Mahkemesinin 22/05/2024 tarih ve E.2024/786 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden qTbfhC6 - y6IcPNT - EnJBg1T - 8GpIuA= ile erişebilirsin

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 14. İdare Mahkemesinin 22/05/2024 tarih ve E.2024/786 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

05/05/2025 tarihinde, Üye Doğan AĞIRMAN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Doğan	Eyüp	Muharrem
YAŞAR	AĞIRMAN	SARICALAR	ÜRGÜP

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

KARŞI OY

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden qTbfhC6 - y6IcPNT - EnJBg1T - 8GpIuA= ile erişebilirsin

Dava,O.Y.Knun 63. Olağan Genel Kurul Kararı ile 2022 yılı için belirlenen %90,1 nema oranının iptali ile yeniden belirlenerek üye hesaplarına yansıtılması istemiyle açılmıştır.

205 sayılıO.Y.K Kanunu ile kurulanO.Y.K'na üye olmak için aynı kanunun 17/a maddesi gereğince belirli şartlara haiz olunması zorunludur. Bu şartlar arasında üyelerin kamu görevlisi olması gerekmekte ise de, kurum esas itibariyle özel hukuk hükümlerine tabi bir tüzel kişidir. Nitekim bu kanunun 1. maddesinde açık bir şekilde, kurumun, özel hukuk hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir.

Kanunda özel hukuk hükümlerine tabi olduğu belirtilen kurumun faaliyetine bakıldığında da tamamen özel hukuk alanında olduğu görülmektedir. İktisadi ve ticari alanda faaliyet gösteren birçok şirketi bünyesinde bulunduran devasa bir holding olan ... 'ın bir kamu hizmeti ifa etmediği de izahtan varestedir. Yine yönetim organlarının atanması ve oluşumuna bakıldığında da kamu idaresinin söz konusu olmadığı açık bir şekilde ortadadır.

Bu kurumun sırf kanunla kurulmuş olması ve Emekli Maaş Sistemine bu kanunda aranan şartlara sahip olanların kabul edilmesi kurumu idari bir kurum haline getirmeyeceğinden kurum ile üyesi arasında çıkan uyuşmazlığın da adli yargıda görülmesi gerektiği düşüncemle sayın çoğunluğun aksi yöndeki görüşüne katılmamaktayım.

Üye
Doğan AĞIRMAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden qTbfhC6 - y6IcPNT - EnJBg1T - 8GpIuA= ile erişebilirsin